

ՀԱՅԿԱՅԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆԱԿԱՆ ՔՈՒԼԵ
ԿՈՒԼԵ: ԳԻՆ 6 ՂԸ.

ԱԶԳԱՅԻՆ

Պոլսի կրօնական կյանքի մասին, զի հետաքրքիր է հասկանալ օրվա հոգևորականության, երկրային հասարակական կյանքի մասին օրվա ճիշտ պատկերը:

ՍԱՄԱԹԻՈՑ ԸՆՏՐՈՒՄ ԺՈՂՈՎԱՌՆ ԽՈՅՏԱՌԱՎՈՐԻԻԿԱՆ

Չորեքշաբթի առաջին օրը, ժողովուրդը անհամբերությամբ սպասում էր իր խորհրդարանի բացմանը, որը պետք է լիներ իր ժողովուրդի համար:

Չորեքշաբթի օրը, ժողովուրդը անհամբերությամբ սպասում էր իր խորհրդարանի բացմանը, որը պետք է լիներ իր ժողովուրդի համար:

Այս կառույցի օրը, ժողովուրդը անհամբերությամբ սպասում էր իր խորհրդարանի բացմանը, որը պետք է լիներ իր ժողովուրդի համար:

Ասկից դատ նոր օրը, ժողովուրդը անհամբերությամբ սպասում էր իր խորհրդարանի բացմանը, որը պետք է լիներ իր ժողովուրդի համար:

Երեկ փող. ժողովուրդը անհամբերությամբ սպասում էր իր խորհրդարանի բացմանը, որը պետք է լիներ իր ժողովուրդի համար:

Սենեքերիմ էֆենդիի Պեյլերեան էֆենդիի պաշտոնավարումը Ս. Պատրիարքի հորդեմի հակառակի և կ'ապահովի որ Ս. Պատրիարքը լրագրաց պաշտոնական ծանուցում մը դրկե պարտավորված է:

Ս. Պատրիարքը ասանկ բացարձակ սուլտան մը հրապարակաւ խօսել և արդարութեան հակառակ վարուիլ չուզելով կը մերժէ Սենեքերիմ էֆենդիի այս պահանջը:

Սամաթեա վազասը հազարէն աւա քաղաքում, սահմանները թեւսինքն արւելք, զորա էօլէ պիւր պիւր և վեֆազըր սէմթեան, տէրքեար օրտն մուտարազ վե ատմի իմթիզան պուգատար վազըթ տէվամ իմթեար, մատար վե մանէվի սուրթեան պէտիւք:

Չորեքշաբթի օրը, ժողովուրդը անհամբերությամբ սպասում էր իր խորհրդարանի բացմանը, որը պետք է լիներ իր ժողովուրդի համար:

Բաթրիքիսան պիր ան էվլէ, հէր թարաֆըն թագաւորութիւնէ երկրային վարտագրան սօնրա, հէր ինքնին մէնքաւթը ինքն, հէր թագաւոր պարաշարմանա ուր ու հիմնէ իմթիւ, վե կիւնէն կիւնէ ետեւմագրա օրտն պու միւհլիք իլլէթէ պիր գարունթին օ վազ իլլէթէ իլլէթէ, եօգաա հէր թարաֆըն հիտաթէթ թագաւոր օրտնմուշ օրտնա ղունտան, քէնտու քէնտույէ գարաղընտա, թէսկինի միւմօն տէլի տիր:

Պէյլերեան էֆենդիի մէտէլէ սինէ կէինտիքտէ, մատաթին թէֆէրիւթընը հէր նէ գատար պիմէլ իսէք տէ, հէլէ ղունու պիլիքիք քի, Պէյլերեան էֆենդիի, միլլէթին տէլիլ 15 պին ղը ունու, իլլէ 150 պին ղը ունու պիլէ ետնընտա տըր գոյմագրընը իրթիքտա կտէնէրտէն տէլիլ տիր, հէր հատէ պիր սէպէլէ քաղիմ օրմալը տըր, վե բաթրիքիսանէ պու իլլէ տարի պիր ան էվլէլ թէսվիլէյէ սայ ու հիմնէ իմթիլ տիր:

ՊԱՇՏՈՆԱՅԻՆ ՄԱՆՈՒՑՈՒՄ

Գատարիլի թաղ. խորհրդայ մեծագոյն մասը, այսինքն վեց խորհրդակներէն չորսը ըստ հրաւիրման փող. ժողովուրդի ներկայանալով վերին շարաթ աւուր նիստին, իրենց մէջ մագած անհամաձայնութեան պատճառները բացատրեցին և յայտնեցին թէ եղեա էֆ. Պէյլերեանի հակառակութեան տակ գաւառի բանկարի հաշիւը և նոյն հաշիւէն գոյացած 15000 ղը մօտ գումարը Գատարիլի եկեղեցւոյ մէջ ի պահեստի դրուած է, մինչև որ անհամաձայնութիւնը բարձուի և խորհուրդն իր ամբողջութիւնը գտնէ և փաղաքական ժողովը խորհրդոյն մեծ մասնութեան սոյն յայտարարութեան վրայ եղեա էֆ. Պէյլերեանի նկատմամբ հաշիւ մատնէ եղած արտաձայնութիւններն անհիմն դատելով և տեսնելով որ ներկայացող չորս խորհրդականք իրենց մէջ կատարեալ համաձայն են, յորդորեց զիրենք որ շարունակեն իրենց պաշտօնն ազգասիրաբար, և խորհրդոյն մեծամասնութեան որոշմանը նաեւ արտադրութեանը ներքէ դէնքն թէ բանկարի վերոյիշեալ գումարը և թէ թագաւորն ամեն խնդիրները ինչպէս որ Սահմանադրութիւնը կը պահանջէ:

Ըստ որոշման փող. ժողովոյ սոյն ծանուցումն ի պաշտօնէ հրապարակութեան տալ արժան դատուեցաւ:

26 յուլիսի 1873
Ի Պարիքընի Հայոց
Կ. Պոլիս

Անցեալ կիրակի յուլիս 22, Գումագարուի Նշանի թաղի Ս. Լուսաւորչեան աղջկանց վարժարանի պարգևաբաշխութեան հանդէսը տեղի ունեցաւ, ի ներկայութեան եկեղեցական Հարց և Բ. Գրան տպագրութեան, որ ծանագրութեան և թարգմանութեան դիւանաց Հայ պաշտօնէից ոմանց, և բազմաթիւ երկսեռ հանդիսականաց:

Հանդէսն սկսաւ աշակերտութեանց միտն հայերէն ճշգրտիլ, որուն յաջորդեց գաղղիերէն ճշգրտիլ, և ապա վարժարանին Տնօրէն Տ. Սուքիան հայրըն՝ արտառուչ ատենախօսութեամբ մի վարժարանին նիւթական մասին աղէկ վիճակի մէջ չի գտնուիլ յայտնելով թագաւոր օժանդակութիւնը

խնդրեց, որուն վրայ թագաւոր էֆենդի Անտօնեան իր ազդու ատենախօսութեամբ զթագաւոր խորհրդակներով շահագործութիւն յառաջդրութեան ազգային մանկաւոյն, առաջարկեց թագաւոր որ 20 թագաւորներէ բաղկացեալ մարմին մը վարժարանին պաշտպան ըլլայ, թէ իր մէջէն և թէ դրսէն ամայ տալիս կէս կէս մէծիտ հանգանակելով վարժարանին նիւթական պիտոյիցը օժանդակելու շնորհն ընէ թիւեալ էֆ. Կապառաթիւթիւն յետաւարտման հանդիսին բարեհաճութեանցին համար յոժարակամ ընդունելով ստորագրեցին:

Կը յուսամք որ ուրիշ ձեռնհասութեանցիք ևս կը փութան սոյն ազգասիրական ձեռնարկին մասնակցելու, և զայն ի գլուխ հանելու համար պէտք եղած ջանքն ու զոհողութիւնը չի խնայել, քաջ գիտնալով որ այս մասին իրենց վրայ տիրած անտարբերութիւնը կըրնայ ազգին գլխովին վնասակար եղող հետեւանաց տեղի տալ, և վարժարանին Տնօրէն Հօր այսչափ տարուան յոգնաբերտն աշխատութիւններն ալ ապագային թողուլ:

Նաեւ քի իշան իմթիլ Կաթի, Ազգայեան վե փոխտեսն վարժարանաւորն թաթիլլէրի պիլմէքտէ օրտնա ղունտան, շակիրաշանըն էօնիմիւզտէքի բազար իրթէսի կիւնիւ գապուլ օրտնաճաղըն իմթար իտէրիք:

ՏՈՒՆՏՈՐԸՆԸՐԸ

Տիւնքի կիւն պիր իմթիլ Կաթի, Ազգայեան վե փոխտեսն վարժարանաւորն թաթիլլէրի պիլմէքտէ օրտնա ղունտան, շակիրաշանըն էօնիմիւզտէքի բազար իրթէսի կիւնիւ գապուլ օրտնաճաղըն իմթար իտէրիք:

Մէքըրի պիլլէթին իւզէրինտէ իլլէթէ պիր միւհիւր պատըրը, վե իլլէթէ տալի պիր գուշիլ «1872» րուագամարը, վե իւկերութիւն ազգասիրաց եազըրը օրտնա կիպի, ալթընտա տալի:

Մեքըրի պիլլէթին, մէքգում գաթըն մաղաղատան կէօթիլլէն, հէնու 22 շաղարընտա օրուայ, վե սիւպիլլէ կիլլիմիլ պիր Հայ տէլիգանընը իմթիլ վե էքէթիլլէ Ֆրանսընա տալի սէօլլէ մէքտէ իմթիլ Պոլ կէնէ վե սիւպիլլէ տալի տըրքընտա, քիւթալլէր տալի քէմալ տէրքէտէ պուլլիտուլլէն տան, տէօրթ պէշ քիլի մէվնուտ օրտնա հալտէ, կիւն քէնտուսին օրտնա խաւսթէն կէօնտէրմիլլէր կիպի պիր միլթէպէր վե մէսնտար գաթ իսմի վիլմիլ թարաֆընտան սէլամաթ թէպիլ իմթիլ, վե իլլէ ատէթ պիլլէթ թագաւոր իտէրէք, վե պիր մէքթէպ իլլէն տիր տէյէրէք եազըրը իլլառտան պիր իլլա իմթէմիլ տիր:

Միւսմիլլէյէ գաթ, հէր նէ գատար մաղաղատընտա Հայ տալի վար իմթիլ իսէ տէ, զաթիլ պուլլիտուլլէ, օգուլթ տուրմազըն պիլլէթին պիլլիլ գապուլլէ չըգարըն եաթը իլլա վիլմիլ, վե սօնրա պիլլէթին քեաղընըն տալի իլլիտէն չիւրէ իտէրէք օգուլթ տուրմալլէ վե պիր տալի տըրքընտա ուղրա:

մը օրտնալու անլամը, վե պաշալար տալի ալտանմալար, վե պէօլլէ տալի տըրքընտա սէպէ պիլլէն, սահման սէվալլէ օրտն իտէրէք հէր քէսին չիւրէպիլլէ պիր վէսիլլէ վիլլիլլէ օրտնալլէն իլլէն, զաղէթալարտա տէրք իտիլլէսին արգու իլլէմիլ տիր:

Միւսմիլլէյէ գաթ, հէր նէ գատար մէտհէ շաեան իսէ, մէքգում տալի տըրքընտա քիւթալլէր տալի օգուլթ տալի թագաւոր թագաւոր թագաւոր թագաւոր:

Պոլ շէյթէ եա իլլէ տալիլլէ, վե եալտա պիր տալիլլէ տալի տըրքընտա վար տըր, եալի, եա մէքըրըն իլլէրութիւն տալի պիլլէրիւն պիլլէրիւն տալիլլէ պիր շէյ տիր, նաեւ քի պաշալար տէֆտ էմալլիլ կէօղէրիլլէ կէօրմիլլէ տալի, վե եալտա էօլլէ պիր իլլէրութիւն վար տըր տա, մէքգում տէլլէպանը, մէմուրիլլէթիլլէ իտէրէք իտէրէք, իլլէր ղը ետիլլէ, էրմէլլէ վե եալտա հիլ օգուլթ պիլլէթիլլէրտէն, թուլթուրտալլէ ղունա պիր շէյ գաթարմագտա տըր:

Իսմիլ, պու շէյ, սայիլ էսիլ ըրգա իտէրէք թագաւորտալլէ, վե իտէրէք հիմնէ իմթէք իմթէք իմթէք զարար վիլլիլլէ պիր քէնալլէ օրտնալուտան, հէր քէսին հիմ սաղընմալըն նալի հաթ իտիլ, վե հիմտէ մէքգումտան քիմ օրտնալուտա պիլլէն վար իսէ, թագաւորտալլէ պիլլէրէք տալլէ իլլէրիւն վալլէրիլլէրտէն, ըստ ինդրաւանաց տեղացի ազգայնոց:

Կ. Պոլիս 1873 յուլիս 26
... Խմբագիր:

Այս շաբթու Սիլիլլէ-հիտալլէն մեղ գրուած նամակի մը մէջ բերիլլութեամբ կը կարգաւոր թէ տեղոյն Ազգ. Երկսեռ վարժարանները յառաջդրութեան շաղի մը մէջ մտնել սկսած են, ի շնորհս անխոշ շալիլլէ Արթ. Աւագեան Տ. Պոլսու ուսումնական քահանային, որն որ տարիէ մը ի վեր հոն կը գտնուի, ըստ ինդրաւանաց տեղացի ազգայնոց:

Ներկայ տարւոյս սկիզբները, յիշեալ վարժարանաց տարեկան հարցաքննութիւնք տեղի ունենալին զինի, որ խիստ գոհացուցիչ արդիւնք մ'ուսնեցած է, աշակերտութեան թիւը օրքան զօր աւելնալով մինչև 260 իլլէ հասնի, և որովհետեւ աղջկանց վարժարանին շէնքը արդէն խորխուր և տնտիկ վիճակի մը մէջ կը գտնուէր, ուստի նոր վարժարանի մը կառուցման կարելութիւնը զգացուելով, անմիջապէս հանգամանակութիւն մը կը բացուի, վարժարանին շինութեանը ձեռնարկելու համար:

Այս մասին ոչ նուազ գովութեան արժանի է Սիլիլլէ-Հիտալլէ Հայ իգական սեռը, որք այն ինչ կը լսեն հանգանակութեան մը բացումը ըլլալը, իրենց պարգևութեամբ հանդերձ, գովիլլէ նախաձեռնութեամբ և ուսումնասիրական եւանդէ մը դըրեալ, կը խոստանան վարժարանին շինութեանը համար ըլլալիք բոլոր ծախքը իրենց կողմանէ վճարել, և իրենց սոյն խոստումը ի գործ դնելով, մինչև ցարդ 30 000 ղըն գումար մը կը վճարեն, որով վարժարանին շինութիւնը արդէն սկսած ըլլալով եւտարեւելու մօտ է:

Ալի բարի օրինակ մը կրնայ ըլլալ Պոլսոյ այն Հայ ընտանեաց, որք իրենց գուակաց դատարարականութեանը նուիրելիք ստակներն, իրենց նորաստեղծութեանը կը զոհեն, և աւելի կը սիրեն ինքզինքնին նորաձեւութեամբ պնդել:

